

Pri Cestnikovich.

as še ni bilo tam.

Jaz sem pa bil pri njih že mnogokrat in vam lahko o Cestnikovich marsikaj povem.

Družina šteje pet glav: Oče, mati, Milica, Marjan in Jelica.

Oče Cestnik so mizar, tesar, metlar, kolar, podobar, karkoli kdo hoče. Postavim: Sosedu Kotniku so črvi staro orehovo mizo popolnoma razrili in razjedli, tako da skleda ni marala več ravno stati na njej. Polivalo se je iz skleda na mizo, zlasti še, kadar je zajel v skledo pastir Tomaž s svojo veliko grčasto žlico. Kotniku je bilo torej treba nove mize. Kdo jo je naredil? Cestnik. Južniku v Lazih se je streha podrla. Zima je prišla, pa se je pri Južniku na strehi malo odpočila. »V zatišju sem,« si je zadovoljno rekla, »in précej je bolje.« Pa glej! Précej je bilo slabše: udrlo se je pod njo in Južnik je prišel k Cestniku: »Pridi in popravi mi streho.« Špeličniku so se polomile sani. Seveda, kako pa tudi žival muči. Skoraj ji je naložil vse ledene skorje in skale, ki so mu v jarku zamrznile, in peljal jih je k pivovarnarju v klet. Žival je vlekla in vlekla, a sani so se uprle: »Ne boš!« in razlezele so se po tleh. Cestnik je imel mnogo truda z njimi, preden jih je pripravil do tega, da so spet držale kakšen tovor. Cestnikov oče so imeli res pri vseh lesenih zadevah v vasi svojo roko vmes. Skodlarjeva Manica je zlomila toporišče pri metli. Ni čuda, kako pa tudi pometa! S kakšno nevoljo, pometanje se ji zdi nečastno delo. No, pa Cestnikov oče so napravili novo toporišče in pravijo, da Manica sedaj rajše pometa; samo ne vselej pred svojim pragom.

Sedaj veste, da so Cestnikov oče res velik mojster. Ali glavna reč šele pride: Cestnikov oče so tudi podobar. Tisti križ, tam na razpotju v Hudj dol, so izrezali sami, prav sami, brez vsakega vzorca. Nekateri sicer govore, da se jim križ ni popolnoma posrečil, odkrije se pa le vsak pred njim. In to so hoteli Cestnikov oče in nič več: Križu čast! četudi Cestniku ne.

To se pa ne sme reči, da Cestnikov oče niso naredili še nobenega umetniškega podobarskega dela. Eno reč so znali posebno dobro izrezati: konjiča. S takimi rečmi se niso veliko pečali, a če so se, prebito! posrečilo se jim je vselej.

Kako lepega konjiča so naredili svojemu ljubljencu — Marjanu.

Kadar je bil konjič zgotovljen, se je vsedel Marjan na tesarsko klop poleg očeta in prosil: »Še pobarvajta mi ga!«

Kajpada so imeli Cestnikov oče tudi celo vrsto barv.

»Kakšne barve pa naj bo?« so vprašali sinka in v roki so že držali čopič.

»Bel naj bo, bel kakor Kotnikov belec!« je naročal Marjan.

»Bel konj se umaže,« so ugovarjali oče.

»Kakšen se pa ne zamaže?« je vprašal nepočakljivi otrok.

»Črna barva! Ta drži!«

»Pa črnega naredite!«

Oče so potegnili par črnih potez preko konjičevih nog in pristavili:
»Glej! Črn konj pa ni prijeten. Je preveč hud videti.«

»Kakšni konji pa niso hudi?«

»Sivi so prav krotki,« so menili oče in se nasmehnili, ker so Marjanu samo malo nagajali.

»Pa sivega naredite!« Marjan bi bil tudi s sivim konjičem zadovoljen.

Oče so naredili dve sivi lisi na konjičevem repu.

»Eh! Marjan! To ni nič! Siv konj ni lep. Glej, ta čudni rep!«

»Oh! Kakšen pa naj bo?« Marjan je postal že ves nestrpen.

»Rumen!« so vzkliknili oče. »Taki konji so redki.«

»Rumen? Kakšen pa bo? Pokažite!«

Cestnikov oče so vzeli v roke nov čopič, in konjič je dobil dve rumeni lisi na vratu.

»Takšen bo, poglej! Za vratom zlat, kakor murinček. To se mu bo podalo. A čez pas ne sme biti tak,« so napovedovali oče.

»Kakšen pa mora biti čez pas?«

»Rdeč kakor pirih. Da je vsaj kaj videti.« Cestnikov oče so se nasmejali, da je že Milica, ki je ves čas z Jelico v naročju poslušala, začutila potrebo, da se mora zavzeti za Marjana.

»To bo pa čuden konj. Marjan, jaz bi pa takega še marala ne.« Tako je prigovarjala Milica Marjanu.

»Kaj ti!« so se oglasili oče. »Zate so punčike, za Marjana pa taki konjiči.«

»Kako pa bo potem mojemu konju ime?« je skrbel Marjan.

»Lisec mu bo ime!«

»Zakaj pa lisec?«

»I, poglej, ker bo ves lisast.«

»Ali so taki konji lepi?«

»Ljudje jih nimajo nič kaj radi,« so to reč naglo izdali oče sami.

»Zakaj jih nimajo radi?«

»Ker imajo vse barve, pa nobene.«

Cestnikova mati so pa pri tem pogovoru sedeli v kotu in obrezavali krompir za večerjo.

»Vidiš, Marjan,« so povzeli mati besedo, »lisasti konji so kakor umazani otroci. Kakšen pa si ti včasih? Lisec-umazanec!«

Milica in Marjan, oba sta se začela gledati po rokah in nogah, če nista kaj lisasta ali zamazana. Tudi v obraz sta pogledala drug drugega.

In kakšna sta bila?

No ja, Milici bi še človek oprostil. Roke so malo zamazane, a to je prišlo odtod, ker je ravno prej pomagala materi nositi drva izpred drvavnice v vežo. Milica si je šla takoj roke obrisat in bile so zopet snežnobe.

Ali Marjan? Ta ta! Te noge. Vse barve imajo, pa nobene, kakor lisast konj. Kje pa je tudi Marjan že danes povsod bil. Na vrtu. Tam ga ni bilo treba. Mati so ga morali zapoditi vun. Na Klančnikovem dvorišču. Od tam ga je prepodil pes. Na cesti. Vozniki so morali vpiti nad njim kakor črednik nad čredo. Seveda, če se človek povsod vtakne, in še tam, kjer ga ni treba, potem se mora — umazati; malo se sam zamaže, malo ga pa drugi namažejo. Marjan že ve, kako je to.

Marjana je bilo danes po pravici sram. Pogledal je na muco, ki je bila pred njim: Kako je bila snažna.

»Le glej, le,« so dejali oče, »kako je lepa in umita. Vsaka živa stvar skrbi, da si ohrani tako čedno suknjico, kakor ji jo je Stvarnik dal. Vi otroci pa mažete obleko in sebe kakor dimnikarji.«

To pot je šel Marjanu pouk zelo k srcu; zlasti še, ker se je bal, da morda ne dobi konjiča, ali pa vsaj ne tako lepo barvanega, kakor bi rad.

»Torej belega hočeš?« so ga vprašali oče še enkrat.

»Belega bi rad!«

»Prav! A pojdi prej in se lepo umij!« so mu ukazali mati.

Marjan je šel in se umil.

Naslednji dan pa se je že veselil z belim konjičem. Konjič je še vedno lepo snažen in bel. Ali Marjan? Morda tudi še. Samo če bo pri tem ostalo.

Kancijan.

Križ sredi polja.

(Legenda. — Bogumil Gorenjko.)

Bb ravni cesti je stala bela vas. Okrog in okrog vasi pa se je širilo polje, dolgo in široko, obdano od vinskih goric, ki so bile posejane z belimi zidanicami, kakor bi sede le bele golobice na rjavih strehah.

Sredi polja je stal velik križ, starodaven; nihče ne ve, kdo ga je postavil — morda so ga postavili tam ljudje, ko so se naselili v tej dolinici, znamenje svoje vere, da stoji tu, odkar rodi polje.

Stal je križ sredi polja, kakor blagoslovljena misel sredi srca. Na njem je stegal roke božji Zveličar, kakor bi hotel blagosloviti in objeti vsa ta polja, vsa ta srca vernih prebivalcev. Milostno so zrle njegove oči na te njive. Milost njegovih oči je bila, da se je razklalo zrno v zemlji, da je pognalo bilko, da je bilka zrastle v lat, in lat v klas, ki se je klanjal, težak in bogat, Odrešeniku, kralju polja. Milost njegovih oči je bila, da je oživel rjavi trs, da je pognal listje, da je rodil grozd, velik in sladak.

In vse to so vedeli prebivalci te blagoslovljene doline in so ljubili križ in svojega križanega Kralja.

Šel je mimo kmet, šel je orat. Ustavil je vole, se odkril in zaupljivo priporočil svojo setev Gospodu vsega.